

Гапченко І. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

ПРОБЛЕМАТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В СУЧАСНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Проголошений Україною курс на розвиток ринкових відносин об'єктивно вимагає становлення адекватних їм організаційно-правових форм господарювання. Протягом останніх років в нашій країні почав активно відроджуватися інститут господарських товариств, серед яких особливе місце займають акціонерні товариства. Таку організаційно-правову форму підприємницької діяльності має більшість великих і середніх підприємств, банків, страхових організацій, інвестиційних фондів тощо

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що при правовому регулюванні акціонерного товариства залишаються колізії в законодавстві України. Акціонерне товариство є достатньо поширеною організаційно-правовою формою суб'єкта господарювання в Україні. Адже створення саме акціонерного товариства дозволяє об'єднати майно та зусилля необмеженої кількості осіб для здійснення господарської діяльності, легко залучити додатковий капітал інших осіб для досягнення певної мети, рівномірно розподілити ризики від здійснення господарської діяльності [1, с. 38].

Проблеми створення, діяльності акціонерних товариств, визначенню порядку формування, компетенції органів управління акціонерних товариств, відповідальності їх членів є вузловими в юридичній науці і постійно привертає увагу вчених (Агарков М. М., Боброва Д. В., Вінник О. М., Дзера О. В., Спасибо-Фатеева І. В., Харитонов Є. О., Щербина В. С., Щербина О. В.). Однак природа правового регулювання акціонерних товариств до кінця ще не розкрита.

На підставі аналізу чинних норм цивільного та господарського законодавства, яке регулює правові аспекти функціонування акціонерних товариств можна виділити наступні основні схожі та відмінні ознаки.

Із прийняттям Закону України «Про акціонерні товариства» було здійснено поділ акціонерних товариств у цьому законі за типом на публічні та приватні акціонерні товариства. Також цим законом були внесені відповідні зміни до ЦК України, згідно із якими було доповнено статтю 152

новою частиною 6, де відповідно розподілили акціонерні товариства на типи, які зазначені вище (абзац 5 підп. 1 п. 3 розділу XVII Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про акціонерні товариства»). До прийняття даного закону існувало розділення акціонерних товариств на відкриті та закриті акціонерні товариства. Законом України «Про акціонерні товариства» була виключена ст. 81 ГК України, яка закріплювала види акціонерних товариств (відкриті та закриті). Тому на даний час у ГК України не міститься поділ акціонерних товариств взагалі, що не є прийнятним для положень про акціонерні товариства у ГК України. Отже, ГК України потребує відповідних змін, які є у ЦК України, щодо закріплення типів акціонерних товариств, як базисних положень регулювання акціонерних товариств.

Акціонерне товариство як юридична особа повинне мати своє найменування (повне та скорочене). Відповідно до ч. 4 ст. 3 Закону України «Про акціонерні товариства», повне найменування акціонерного товариства українською мовою повинне містити назву його типу (публічне чи приватне) і організаційно-правової форми (акціонерне товариство). Товариство може мати скорочене найменування українською мовою, повне та скорочене найменування іноземною мовою (мовами) [4]. Згідно із ч. 3 ст. 152 ЦК України, найменування акціонерного товариства має містити його найменування і зазначення того, що товариство є акціонерним [2]. Що стосується ГК України, то він у ч. 6 ст. 82 містить загальні положення про найменування (не виділяючи при цьому повне та скорочене), які стосуються усіх господарських товариств та окремі положення для повних і командитних товариств. Отже, у ГК України відсутня спеціальна норма, яка б встановлювала найменування (повне та скорочене) саме для акціонерних товариств, і відповідно це потребує уваги з боку законодавця щодо внесення необхідних змін до ГК України.

При виборі норм, які будуть застосовуватися до регулювання акціонерного товариства необхідно керуватися спеціальними нормами (тобто ГК України та Законом України «Про акціонерні товариства») законодавства, а не загальними нормами (ЦК України), але їх взагалі не враховувати також не можна. Погодимося з думкою видатного вченого професора Подцерковного О., який пропонує вирішити проблеми, які виникають під час регулювання однорідних відносин шляхом застосування принципу співвідношення загального та спеціального закону. ЦК України може застосовуватися в сфері приватногосподарських відносин в межах, які не суперечать нормам ГК України, тому що у іншому випадку виключається особливість регулювання майнових відносин у сфері господарювання,

передбачена самим ЦК України. Співіснування загального та спеціального закону було, є і буде. Інакше неможливо побудувати сучасну правову систему [5, с. 8].

Таким чином, у правовому регулюванні діяльності акціонерних товариств необхідно звертатися до принципів співвідношення загального та спеціального закону, які на практиці застосування унеможливлять виникнення спорів щодо функціонування акціонерних товариств.

У ГК України необхідно закріпити базисні положення щодо діяльності акціонерних товариств, а у ЦК України виключити положення про акціонерні товариства, тому що предметом регулювання ЦК України є суспільні відносини у сфері задоволення особистих немайнових та майнових потреб фізичних та юридичних осіб, на відміну від ГК України, предметом регулювання якого є суспільні відносини, які виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

Література

1. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008.– № 50. – Ст. 384.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003.– № 18. – Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003.– № 40. – Ст. 356.
4. Бойко О. Проблемні питання діяльності господарських товариств / О. Бойко // Юридичний журнал. – 2008.– № 3. – С. 38-42.
5. Подцерковний О. Два роки з моменту прийняття Господарського кодексу України: деякі підсумки та перспективи / О. Подцерковний // Юридичний вісник України. – 2005.– № 10. – С.8-9.